

Skara 2022-12-11
B 2022-0075, 3:1

Biskopens visitationstal vid visitationsmässan i Vårsås pastorat Tredje söndagen i advent, 11 december 2022, Vårsås kyrka

Kära alla!

Så har det blivit dags att sammanfatta biskopsvisitationen. Normalt brukar jag vara ute tillsammans med mina medarbetare tisdag till torsdag, sedan stämmer vi av våra intryck på fredagen och så kommer vi tillbaka på söndagen. Men nu hade vi ju den stora glädjen att få en ny ärkebiskop förra helgen och då måste alla biskopar vara närvarande. Så därför kunde jag inte hålla det här talet och fira mässa tillsammans med er då – men nu däremot! En biskopsvisitation är ju ett tillfälle för mig som biskop att få tid att sitta ner och samtala, fundera tillsammans med er här i pastoratet, över vad det är att vara kyrka, vad det finns för glädjeämnen och vad det finns för utmaningar. Och det har vi nu fått göra – och jag gläder mig så över det!

Så först av allt, stort och innerligt tack för de här dagarna som mina medarbetare och jag har fått tillbringa här i Vårsås pastorat. Tack för allt ni ordnat med och förberett och tack för alla goda möten och all god mat. Det har varit alldeles fantastiskt!

Biskopsvisitationerna är reglerade i kyrkoordningen. När jag började som biskop för tio år sedan så var det så kallade kontraktsvisitationer. Så jag har faktiskt varit här på visitation tidigare. Men då såg det lite annorlunda ut. Då dök biskopen upp i kontraktet, som ju är ett betydligt större område och består av flera pastorat, och så skulle det hinnas med så mycket som möjligt och sen skulle biskopen åka hem för att återkomma ett antal år senare när det blev visitationsdags igen. Så ville jag *inte* ha det. För kyrkan, detta att *vara* kyrka, det handlar om *relation*. Relation till Gud, och relation till oss själva, men också om relation till varandra och den värld som Gud har gett oss. Då behöver vi mötas! Så sedan 2015 har vi nu i Skara stift en modell för det här, som vi kallar för *Vägen vidare*. Det innebär att stiftsorganisation och pastorat möts varje år, inte bara när det är biskopsvisitation, utan varje år sker minst ett möte, en kontakt, som liksom är schemalagd och förbestämd, så att det verkligen blir av. Och sedan sker det förstås också andra möten och kontakter i alla möjliga sammanhang, däremellan. Att mötas, det är viktigt för tillsammansskapet i vår kyrka. Någon kanske tänker att biskopen kommer för att leta fel, att strängt peka på sådant som behöver förbättras i pastoratet. Så är det inte. Men det handlar om att prata om utmaningar – för de *finns*, överallt. Och det handlar faktiskt också – minst lika mycket – om att vi kommer utifrån, mina medarbetare och jag, och ser på saker på ett lite annat sätt. Ser att det här, det är ju alldeles

fantastiskt. Det är lätt att bli hemmablind, att jobba på och tänka ”det här är väl inte så märkvärdigt”. Och där fyller biskopsvisitationen också en funktion, att det kommer några och säger ”Jo, det här är faktiskt väldigt märkvärdigt och fint och det ska ni vara stolta över!”.

Utvecklingsområde: Gudstjänstliv

Låt mig börja med att säga något om vart och ett av era utvecklingsområden. I ert styrdokument, det som vi kallar för församlingsinstruktion, har ni angett fyra områden som ni tycker är extra angelägna att arbeta särskilt med under några år. Dessa områden har vi också ägnat tid åt att tala om under visitationen. Det första området är *gudstjänstliv*. Vi var många som samlades en kväll i Värsås och talade om gudstjänsten och delade tankar med varandra. Ni har hittat former, olika i de två församlingarna, för att vara *flera* som är med och arbetar med gudstjänsten – antingen som kyrkvårdar, eller som gudstjänstgrupper. Det där är jättebra. Ni vill utveckla gudstjänsten, ni vill att fler ska komma. Och visst är det härligt och roligt när många firar gudstjänst tillsammans. Men fastna inte i hur ni ska ”locka” fler till gudstjänsten. Då finns nämligen risken att ni vänder ut och in på er för att klura ut hur ni ska fira en gudstjänst för de som ändå inte är där – och som kanske aldrig kommer! *Börja med er själva!* Gräv där ni står! Hur vill ni *själva* fira er gudstjänst? Hur blir gudstjänsten så bra i Värsås pastorat att ni inte kan låta bli att gå till kyrkan på söndagarna? Så bra att ni inte kan låta bli att berätta om den för andra? Det där ska ni fundera över och samtala om. Börja där, det är mitt tips! Sedan låter det enkelt – det är lätt för en biskop att stå här och snacka, jag vet, ”snacka går ju”. Men gå först till er själva, fundera för er själva på vad som är viktigt för er, dela sedan med varandra. Och lås inte fast er vid hur många som kommer eller inte kommer – en gudstjänst med några få deltagare kan vara alldeles fantastisk! Vi ägnar ibland alldeles för mycket tid åt det där helgonet som jag kallar för Sankta Statistika. Det blir inte alltid så fruktbart, snarare tvärtom. ”Vi var ju inte så många idag”. Strunta i det! Det viktiga är att det firas gudstjänster som ni känner att ”de här gudstjänsterna är omistliga för mig”. Naturligtvis, säger jag snabbt sedan också, inom ramen för vår kyrkohandbok.

Jag blev också oerhört glad över att höra, vid ett av borden, att gudstjänstgrupperna vill komma till konfirmandgruppen. Det är *så* bra! Se nu till att det där blir verklighet också. Det är klart att ni ska träffas – och samtala om gudstjänsten. Ni kan dela med er av era erfarenheter från gudstjänstsammanhanget, berätta för konfirmanderna, lära känna dem. Och de kommer att lära känna er och får höra om era erfarenheter. Kanske delar ni erfarenheter med dem. När ni var konfirmander, hur var det då att gå i kyrkan? Vad tyckte egentligen? Ni var säkert där framförallt för att ni *skulle* vara där. Så vad tänkte ni när ni satt där i kyrkbänken och prästen predikade i all oändlighet? Förstod ni allt som prästen sa? Att dela och fundera, vad har vi gemensamt? Men sedan tror jag inte en ska nöja sig med det, utan det ska bli så att konfirmanderna säger att ”hit vill jag komma tillbaka”. Då behöver prästen och konfirmanderna tillsammans arbeta med predikan, psalmval och allt möjligt, tillsammans med gudstjänstgrupper eller kyrkvärdsgrupp eller vad det nu är. En utmaning! Men det är kolossalt viktigt - och inte minst roligt!

Administration

Ett annat av era utvecklingsområden är administration. Och där har ni verkligen kommit en bra bit på vägen, inte minst tack vare Carina och hennes arbete. De stora utmaningar ni stod inför när ni valde det här området har ni kanske bockat av nu, med digitalisering och rutiner och allt som gjorts där. En effektiv och fungerande administration är viktig, för att vi som kyrka ska kunna ägna oss åt den grundläggande uppgiften, den som handlar om att fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission. Och där har ni gjort ett stort arbete. Men det är också sårbart. Det här är ett litet pastorat, med få anställda. Det ställer stora krav på er, och det behöver ni fundera vidare på. Jag vet att ni arbetar med att försöka ha framförhållning och minimera riskerna, men det här är en fråga som hela tiden behöver hållas aktuell. Carina skulle behöva lite avlastning, inte minst på de delar som rör begravningsverksamheten och administrationen kring den. Det behöver ni få till – och jag ska också återkomma till det.

Utvecklingsområde: Tala tro och liv

Ett annat av era utvecklingsområden handlar om att tala tro och liv. Det där är ett kolossalt viktigt område i vår tid. Vi behöver öva oss i att tala tro, att sätta ord på våra tankar och funderingar om livet. Vi gjorde en enkel övning i kyrkorådet när vi möttes, och det där behöver ni ta er tid till att göra, i alla möjliga olika sammanhang. Vi behöver rusta varandra i att prata om den kristna tron, prata om livet. Vi har berättelser av alla möjliga slag – bibelberättelser, berättelser från dem som gått före oss, men vi har också våra egna berättelser, våra erfarenheter och tankar. Se till att hitta former för det här på olika sätt. Våga tala tro – och tvivel - med varandra, och det är en varm uppmaning till er alla, pröva att sätta ord på vad kristen tro handlar om för er. Ett bekymmer i vår nutid är att människor alltmer tycks nedvärdera sig själva och sin ”duglighet” i relation till kyrkan, de tror att deras tro inte är tillräcklig, eller rätt. Det där behöver vi arbeta med – och det kan vi bara göra genom att tala med varandra.

Utvecklingsområde: Diakoni

För det är viktigt att tala *med* varandra snarare än *om* varandra. Vi behöver förflytta fokus till den enskilda människan. I samtalet ingår ju självklart ett lyssnande. *Vad vill du säga till mig?* Eller som Jesus säger till den blinde tiggaren Bartimaios utanför Jeriko: *”Vad vill du att jag ska göra för dig?”* (Mark 10:51, Luk 18:41) Jag tänker att utvecklingsområdet Tala tro och liv inte ligger särskilt långt från ert fjärde utvecklingsområde, nämligen Diakoni. Vi har samtalat om det diakonala förhållningssättet, om det diakonala uppdrag som vi faktiskt alla har som kristna. Vad innebär det då att ha ett diakonalt förhållningssätt? Det där ska ni fundera vidare på och samtala om – och ta med er in i arbetet som ni nu står i begrepp att påbörja, nämligen er kommande församlingsinstruktion. Börja med att revidera den ni redan har – vad behöver ni skruva på? Vad behöver ni arbeta vidare med? Jag vill understryka vikten av att *hela* tiden ha det diakonala förhållningssättet för ögonen, i *allt* ni gör. Inom vissa områden är det väldigt tydligt och enkelt, på andra områden behöver en kanske fundera lite

mer. Det handlar om att vara någons nästa. En av de kanske mest kända bibelberättelserna handlar om precis det här, nämligen berättelsen om den barmhärtige samariern, som vi läser om i Lukasevangeliets tionde kapitel. När Jesus hade berättat liknelsen om hur den överfallne mannen till slut fick hjälp av en samarier ställde han frågan ”*Vilken av dessa tre tycker du var den överfallne mannens nästa?*”. Och den laglärde som nu hade fattat galoppen svarade ”*Den som visade honom barmhärtighet*”. Då säger Jesus: ”*Gå du och gör som han*”. (Luk 10:25-37)

Det där gäller oss också. Gå och gör som han! Vems nästa är du?

Vi har också talat om den existentiella hälsan – eller snarare ohälsan. Om hur viktigt det är att vi människor har en plats, känner en mening med livet, får vara med och göra gott för andra, kan hantera oro, sorg och ilska. Och hur vi som människor famlar och mår dåligt när vi känner att de där verktygen inte riktigt finns i våra liv.

I er församlingsinstruktion har ni med psalm 791: ”Du vet väl om att du är värdefull” som inleds med orden:

*Du vet väl om att du är värdefull,
att du är viktig här och nu,
att du är älskad för din egen skull,
för ingen annan är som du.*

Och i versen sjunger vi vidare:

*Det finns alltför många som vill tala om
Att du bör vara si och så
Gud Fader själv, han accepterar dig ändå
Och det kan du lita på.*

Här har vi som kyrka en kolossalt viktig uppgift, nämligen något viktigt att berätta. Det är faktiskt så att om inte kyrkan, eller trossamfunden överhuvudtaget, tar ett extra ansvar för det som handlar om existentiell hälsa, så är risken stor att ingen annan gör det heller.

Världshälsoorganisationen, WHO, inkluderar just andliga, existentiella aspekter i hälsobegreppet, och lyfter fram hur avgörande detta är för en god hälsa. Organisationen har definierat åtta dimensioner som anses viktiga för den existentiella hälsan och jag ska räkna upp dem: **Hopp, helhet, harmoni, förundran, mening med livet, andlig styrka och kontakt, personlig tro och gemenskap.**

Det är ju *det här* som är kyrkan, som kyrkan står för! Hur kan vi – ännu mer – förmedla hopp och helhet, hur kan vi tala om förundran, om meningen med vars och ens liv, hur kan vi tala med varandra om tro, hur kan vi få människor att känna att de är del av en gemenskap, att de hör ihop med ett sammanhang och är del av något som är större än vi kan förstå? Det behöver ni i Värsås pastorat – och vi alla – fundera vidare på och arbeta med.

Ideellt medarbetarskap

Vilka är kyrkan? Vilka menar vi när talar om ”församlingen”? Ibland slänger vi oss lite slarvigt med det begreppet. Är församlingen de *anställda*? Eller menar vi alla som går i *gudstjänsten*? Eller är församlingen alla som *bor* i församlingen, eller församlingarna, för det är ju två församlingar här i pastoratet. Eller är det bara de som är *kyrkotillhöriga*? Vad har vi för kyrkosyn? Det där är viktigt att fundera över. En sak är säker: Kyrkan i Värsås pastorat består av många, många medarbetare. Några, ganska få, är anställda. En del är förtroendevalda medarbetare. Och många är också ideella medarbetare – som är kyrkvårdar eller med i en gudstjänstgrupp, som sjunger i körer, som ordnar med fika och luncher i olika sammanhang, som bakar, spelar instrument och allt möjligt annat. Jag tror att om ni räknar er allihop så kommer ni att se att ni är många! Och jag tror att fler också skulle vilja vara med, bidra med olika uppgifter. Vi vet att det är viktigt i människors liv att få vara med och göra gott för andra. I den andra versen av psalm 791 sjunger vi:

*Du passar in i själva skapelsen
Det finns en uppgift just för dig
Men du är fri att göra vad du vill med den
Säga ja, eller nej*

Det är ju så fantastiskt ordnat genom Skaparen att vi har fått olika gåvor. Någon är duktig på att laga mat och förbereda soppluncher, någon annan kan förkunna, någon kan spela orgel, och någon gör ett gott arbete som kyrkvård, någon har fått gåvan att sjunga fint i kören och någon är väldigt bra med blommor och trädgårdssysslor. Och så vidare. Alla är vi medarbetare i Guds rike. Alla behöver vi få vara med och bidra med de gåvor vi fått. Våga därför ställa frågan till *fler*, det gäller även er som redan är ideella medarbetare. Visst är det roligt att vara många! Dra med *fler*. Alla vill inte, alla kan inte, eller hinner inte just nu. Men många vill vara med.

Barn och unga

Vi har under dagarna här fått höra om er barnverksamhet – och vilken barnverksamhet ni har i detta lilla pastorat! Vi har hört om Eftis som blivit ett känt begrepp där många vill vara med. Vi har också fått höra er berätta om konfirmandarbetet – ett så viktigt arbete, men ett arbete som också kommer med utmaningar. Det är ju viktigt att unga människor konfirmeras, oavsett var konfirmationen sker – för det viktiga är ju att unga människor konfirmeras, att de får möjlighet att lära känna kyrkan, att upptäcka vad kristen tro handlar om, att fundera över livets stora frågor och att göra det i ett gott sammanhang tillsammans med jämnåriga kompisar. Och då tänker jag att det finns någon sorts ”jämförelsens djävulskap”. Att man jämför sig med andra pastorat, kanske närliggande och säger ”Vi har inte det där och vi har inte det där”. Räta på ryggen och stå upp för det ni har! Jämför er inte! Andra pastorat är andra pastorat. Men Värsås är Värsås! Låt närheten och det lite mindre sammanhanget få vara er *styrka*.

Konfirmandarbetet är utmanande. Det kräver att ni *hela* tiden håller er uppdaterade på gällande rambestämmelser och riktlinjer, och de har ju *nyligen* reviderats. I dessa reviderade riktlinjer poängteras det att läger är viktiga i konfirmandsammanhanget och något som många unga gläds över och vill delta i, men också att *alla* konfirmander inte *vill* åka bort med övernattninng. Därför behöver det på ett klokt sätt erbjudas olika alternativ – med och utan läger. På något sätt så får ni lösa det där. Det där är ju klurigt i ert pastorat – ni kan ju inte ha en lägergrupp och en lägerfri grupp på en gång, men det får ni grubbla över. Jag vet att ni funderat över detta och att ni löst det så att det finns möjlighet att sova hemma för den som vill det. Det är bra! Och att den som vill åka längre bort kan följa med till Berlin, som en frivillig resa *efter* konfirmationen.

Och så är jag tillbaka till gudstjänstfirandet och det här med riktlinjerna. För nu stod jag här och fyllde i en kyrkogångsbok. De ska gå 14 gånger i kyrkan, förhörde jag mig noga om. Och så frågade jag: ”Förstår ni allt som sägs i predikan?”. ”Neej”. Men snälla rara, hur viktigt tror ni att de känner att det är att fira gudstjänst i sitt eget liv, så att säga, när de inte förstår, när de inte känner sig delaktiga. Och jag brukar, när jag är på det humöret, också tillägga en sak. Vi säger att det är så viktigt att konfirmanderna lär hur det går till att fira gudstjänst, att de får erfarenheter och så. Och då säger jag att det är ju fint – men hur många kommer tillbaka och firar högmässa regelbundet, efter konfirmandtiden. Och då tänker jag inte svara på den frågan, för ni svarar själva inombords. Och så säger en del, inte minst sådana som är min ålder och lite äldre, att det är så fint och trevligt att se konfirmanderna i kyrkan. Och då kan jag, när jag är på det humöret, fråga: Fint och trevligt för vem? Det här är jätte viktigt när det gäller konfirmandarbetet. Det är helt nya riktlinjer för hur man jobbar och förbereder gudstjänst för konfirmander, att prästen förbereder tillsammans med konfirmanderna. Det där kommer att bli så bra!

Så kommer vi in på detta med rekrytering av unga ledare. Kanske kan ni göra mer av det i samband med återträffen, när det också är dags för ett nytt gäng unga att börja sin tid som konfirmander. Det unga ledarskapet är en fantastisk och rolig möjlighet att få växa på olika sätt, att få ta ansvar, att vandra vidare på trons väg tillsammans med andra. Men återigen, det behöver vara på ungdomarnas villkor. Det kanske inte passar just nu, det kanske är svårt att få ihop praktiskt med skolgång på annan ort och andra intressen. Så fortsatt att vara öppna för vad de vill arbeta med, som ideella. Jag blev så glad när jag fick veta att ni har konfirmander som bakar till kyrkkaffet, som sjunger i gudstjänsten! Kanske spelar några något instrument och kan vara med i musiksammanhanget, kanske leder möten mellan gudstjänstgrupper och konfirmander till nya tankar om uppgifter – i gudstjänsten eller i något annat sammanhang. Det där ska ni prata med ungdomarna om och fundera vidare på. Alltså: Hur kan en bidra utan att det blir jättestort, utan att en känner att en binder upp sig för hur lång tid som helst? Det gäller ju egentligen allt vad ideellt medarbetarskap heter, att en kan bidra. Alla kan bidra på olika vis i församlingen.

Jag vill också nämna det otroligt goda arbete ni gör i skolan. Ni möter *alla* årskurser *varje* år och har gjort det under lång tid. Det är *så* bra. Fortsätt med det! Ni har ett fint samarbete med skolans personal och det gläder mig. Läroplanen talar om vad eleverna ska lära sig i religionsundervisningen och där är bland annat kyrkan en resurs. Det finns också väldigt bra

stödmaterial på webben för lärare, som också är användbart för kyrkans pedagoger. Jag tänker på bibelniskolan.se som är en satsning från Svenska Bibelsällskapet, och även barnensbästabil.se som har lärarstöd och övningar när det gäller just Barnens bästa bibel. Kika in där och tipsa även lärare som ni möter.

Ni har också utmaningar. Jag vet att ni brottas med att allt färre barn kommer till kyrkan för att hämta sin bibel. Det här är inget unikt för Vårsås pastorat, det är likadant i många församlingar. Men vet ni? Om nu inte barnen kommer till kyrkan, så kanske kyrkan kan komma till barnen? Finns det sammanhang dit barnfamiljer går och där kyrkan skulle kunna finnas med? Något evenemang i bygden? Någon liten julmarknad, en här och en där! Det är ju lite sent i år, men om Herren dröjer så blir det förmodligen jul nästa år också! Det kanske går att göra något av bibelutdelningen på en julmarknad i pastoratet? Jag vet till exempel en väldigt bra berättelse i Bibeln som handlar om den första julen, som ni kanske kan passa på att berätta. Att dela ut biblar till barn i ett sådant sammanhang gör dessutom att många fler ser att barnen får biblar och kanske blir lite nyfikna. Ett tips: Ta med biblar för vuxna också. Det kan ju hända att någon vill ha en sådan! Vad jag menar är: fundera på om det finns *andra* sätt att dela ut barnbiblarna på, som kan passa fint här i Vårsås pastorat? Och våga testa det!

Kyrkomusik

Så kan jag inte låta bli att också säga något om musiken här i pastoratet. Kära kyrkomusiker, så roligt det har varit att få höra om ert arbete. Jag gläds över ert engagemang och också över hur ni samarbetar och hittar möjligheter att få jobba tillsammans. Det är ju strålande! Vi har till och med fått höra fyrhändigt och fyrfotigt orgelspel. Ni funderar också över hur ni i allra möjligaste mån kan tillgodose önskemål när det gäller musik vid olika kyrkliga handlingar. Det är *så* bra, men det behöver också, precis som ni talat om, reflektion. Hur mycket förberedelsetid är rimligt att lägga? Det där jobbar ni med och försöker ordna så att det blir så bra som det överhuvudtaget är möjligt.

En annan sak som också gjorde mig väldigt glad var att höra om ert arbete med elever och det har vi fått prov på idag, vilket också var väldigt fint. Ni undervisar både piano- och orgelelever, flera stycken, och ni ser till att hitta tid för det, för ni tycker att det är så roligt och viktigt. Det skulle inte förvåna mig om några av våra framtida kyrkomusiker i Svenska kyrkan har börjat sin bana här i Vårsås pastorat.

Kommunikation

Ni är kolossalt duktiga på kommunikation. Jag menar verkligen det! För kommunikation, det är ju inte bara information, inte bara affischer och inbjudningar och predikoturer.

Kommunikation, det handlar ytterst om relation. Om att möta människor – och det kan en göra i både fysiska och digitala sammanhang. Jag gläds mig över att höra om alla möten på kyrkogårdar, i barngrupper, på sopplunchen som vi fick delta i och hur ni strävar efter att göra förrättningarna, livets stora händelser, till så fina stunder som möjligt för alla som är med.

Det, kära vänner, är också ett gott kommunikationsarbete.

Ni berättade även om hur föräldrar dröjer sig kvar när barnen har lämnats i barnverksamheten, hur en del stannar och väntar, hur andra kommer tidigt för att hämta barnen. Där ser ni ett gott sammanhang för föräldrar att samlas och prata med varandra och där tänker jag, precis som ni, att kyrkan kan få vara det goda sammanhanget. Det behöver inte vara så organiserat. Det behöver inte startas en ”grupp” eller bjudas in till en särskild verksamhet. Möjliggör för dessa föräldrar att få samtala med varandra en stund. Se till att det finns någonstans att slå sig ner för den som vill det, ordna med kaffe, öppna kyrkan om det är dåligt väder! Kanske kan rentav några av medarbetarna ibland kika förbi när ni har ärende åt det hållet, prata lite, ta en kopp kaffe. Det är ett värdefullt relationellt arbete.

Ni gör också ett gott arbete med er församlingstidning, som bokstavligen landar i alla brevlådor här i pastoratet. Det är *också* ett möte med kyrkan och ett tillfälle att berätta. För vi har så många berättelser. Det handlar om livet! Där har ni gjort, och håller på med, ett utvecklingsarbete, inte minst genom prästen Johannas engagemang och det vill jag uppmuntra er till att fortsätta med. Men det tar mycket tid och Johanna har också väldigt många andra uppgifter som präst. Kanske kan fler engageras när det gäller att skriva artiklar till tidningen? Om många hjälps åt blir det inte så betungande. Kanske finns det ideella medarbetare som tycker att det är roligt att skriva, och som då och då kan göra en intervju och skriva ett reportage. För vi vet, efter alla läsvärdes-undersökningar som gjorts i landet, att människor vill läsa reportage i sin församlingstidning. De vill läsa berättelser, livshistorier, intervjuer med människor, de vill läsa mer om kristen tro. Jag tänker att det där också går in i ett av era utvecklingsområden: *att tala tro och liv!* Det kan ni göra även i reportageform. Låt människor tala tro och liv i församlingstidningen. Kanske finns det rentav någon här idag, som nu sitter och tänker ”Jag tycker ju om att skriva, jag är ju faktiskt ganska bra på det. Jag skulle nog kunna vara med ibland och intervju personerna och skriva artiklar till församlingstidningen”. Då finns det en uppgift just för dig!

Ni har också talat om utmaningarna i kommunikationsarbetet i ett litet arbetslag, där det inte finns någon som arbetar specifikt med dessa frågor. Men ni hjälps åt och det är *så* bra och så *viktigt*. Ni uttryckte en önskan och en vilja att lära er mer om webbverktyget – där kan ni vara flera som hjälps åt och där finns utbildning att få, genom stiftsorganisationens försorg.

Begravningsverksamheten

Så vill jag säga något om begravningsverksamheten. Vi vet hur oerhört viktiga alla kyrkliga handlingar – dop, konfirmation, vigsel och begravning – är för människor. Vi vet också att den vanligaste kontakten som Svenska kyrkans medlemmar har haft med kyrkan det senaste året just är besöket på kyrkogården. Därför är jag så glad över er som arbetar där. Ni är viktiga diakonala medarbetare. Och jag blir så glad, ja, faktiskt på djupet berörd, av att höra er tala om ert arbete, ert uppdrag. Men ni arbetar inte bara på kyrkogården – ni möter också massor av människor i gudstjänst, i den söndagliga gudstjänsten och vid de gudstjänster som firas vid livets största händelser, i glädje och i sorg. Ni uttryckte så fint hur viktigt det är för er

med variationen i arbetsuppgifterna, hur mycket det betyder och hur roligt det är att få finnas med i gudstjänst-sammanhanget.

Men det finns att göra. Jag tänker att det är viktigt att också få möjlighet – och tid till – att arbeta med utveckling. Ni berättade entusiastiskt om hur ni nyligen varit på kurs, hela gänget, och det handlade om biologisk mångfald. Ni pratade lyriskt om ängsmarker, om egenodlade altarblommor, om hur en kan arbeta hållbart på kyrkogården. Men ni har inte riktigt tiden för det, trots att lusten och engagemanget finns.

Som jag nämnde tidigare är det också fortfarande lite sårbart på det administrativa området. När det gäller den administration som rör begravningsverksamheten finns det behov av avlastning och det kunde kanske lösas genom en utökning av vaktmästeriet. Så därför vill jag vända mig till er, kära kyrkoråd! Se över möjligheterna, noga, för att utöka säsongstjänsterna till heltidstjänster. Det belastar dessutom inte församlingsverksamheten utan begravningsverksamhetens ekonomi den samlade lokala begravningsavgiften. Det behövs – för ett hållbart arbetssätt, såväl ekonomiskt och administrativt, som personalmässigt och faktiskt också ekologiskt, med tanke på de utvecklingsmöjligheter som finns på kyrkogården!

Kyrkorådet

Kära kyrkorådsledamöter, ni har ett stort och viktigt uppdrag. Ni är förtroendevalda. Det är inte så många ord som fungerar med särskrivning, men detta gör faktiskt det. Ni är för troende valda. Det är stort och ansvarsfullt! När ni sitter vid sammanträdesbordet, då är ni beslutsfattare. Ni ska styra – men ni ska inte leda, för det ansvaret har alltid kyrkoherden. Ni drar upp ramarna - kyrkoherden och den eller dem som han möjligen delegerar till, ser till att det blir gjort. Kyrkoherden leder och kyrkorådet – med kyrkoherden, för kyrkoherden sitter också alltid med i kyrkorådet – styr. Det där är viktigt att tänka på, inte minst i kyrkans sammanhang där många av er också är engagerade ideella medarbetare. Det går alldeles utmärkt att vara både ideell och förtroendevald – men det är inte samma sak! I det ögonblick ni utför en ideell uppgift, så är ni under kyrkoherdens ledning. Då är ni inte främst kyrkorådsledamöter. Det här är alltid lite knivigt och det kräver att ni funderar över och är medvetna om den skillnaden. Det finns bara en som är chef och det är du, Richard. Kyrkoherden själv har *ingen* chef!

Det finns också bara en ordförande i kyrkorådet och det är du, Jessica. Jag gläder mig över en kunnig, insatt och engagerad kyrkorådsordförande och du har en stor uppgift. Du ska se till att kyrkorådet kommer till beslut i stora och viktiga frågor, att ramar sätts och att kyrkorådet fattar beslut om det som kyrkorådet ska besluta om. Du har också till uppgift att vara kyrkoherde Richards ”sparring partner”.

Arbetslaget

Kära kyrkoherde Richard, så glad jag är över att just du är kyrkoherde just här, i Vårsås pastorat. Du har varit här länge, du är en trogen tjänare i Herrens vingård. Du jobbar i med- och i motvind och du har ett gott lag av medarbetare vid din sida. Ni får väldigt mycket gjort,

trots att ni inte är så många. Jag brukar säga att mår och mål hör ihop. Och det är ju väldigt tydligt här!

Det är mycket som ligger på en kyrkoherdes bord. Och det blir än tydligare i ett litet pastorat, för allt hamnar hos kyrkoherden – nästan. Det finns ju liksom inte så många att delegera till. Du har ett kolossalt stort ansvar. Det är spännande och roligt, men det kan också vara tungt. Det kan bli för mycket. Det är en massa viktiga papper och policier att ta tag i och hålla ordning på och det behöver du göra, för det ingår så att säga i paketet. Men kära Richard, det finns stöd att få. Tveka inte att ta hjälp och råd från stiftsorganisationen. Det finns goda medarbetare som är specialister inom olika områden – och även om vi nu åker hem efter visitationen så är stiftsorganisationen bara ett telefonsamtal eller mail bort.

Kära hela arbetslaget, ni gör ett fantastiskt gott arbete här i det här sammanhanget. Ta vara på det sammanhang som ni är i! Det kan vara lätt att tänka att ”vi är så små” och ”vi är så få” och ”hur ska vi hinna med allt?”. Men jag är osäker på om ni tänker det? Jag fick en känsla under de här dagarna av att ni snarare tänker att ”Vi gör det här och det här, men vi ska göra det här också, för det är viktigt, och det där ska vi också göra!” Men så kanske ni ibland sjunker ner på en stol och tänker ”Men vi är så små och vi är så få”. Men fastna inte i det, utan håll engagemanget och ångan uppe. Ni är ju strålande! Det finns fördelar med de små sammanhangen som faktiskt inte finns i de stora. Det är nära mellan människor, hur en bygger vi-känsla, känner igen varandra, det är korta beslutsvägar, det är lätt att skapa relationer, det blir inte så anonymt eller krångligt. Så tänk i era dystra stunder istället ”Vi är små och vi är få och vi hinner kanske inte precis allting som vi skulle vilja – men vi gör en hel del och vi gör sannerligen så gott vi kan och det är good enough”.

Våga se att förutsättningar ibland ser olika ut. Det som fungerar på ett ställe, det fungerar inte alls lika bra på ett annat. Det gäller också i det här pastoratet – församlingarna är inte *exakt* lika varandra. Det finns en landsbygdsförsamling och där är det på *ett* sätt och så ska det vara. Och så finns det en församling som nästan ligger i stan och där är det på *annat* sätt och så ska det också vara. Se varje sammanhang som ett *gott* sammanhang med de förutsättningar som finns just *där*. Och se pastoratet som en god helhet – bara för att församlingarna ser lite olika ut behöver det inte vara ett bekymmer. Tvärtom! Låt det bli en styrka, låt olikheterna få ta plats och komplettera varandra.

I Johannesevangeliets sista kapitel berättas det om hur lärjungarna ger sig ut och fiskar. Och så står det ”*Den natten fick de ingenting*”. På morgonen stod Jesus på stranden. Lärjungarna förstod inte att det var Jesus, men han sa till dem ”*Kasta ut nätet på högra sidan om båten så får ni. De kastade ut nätet och nu orkade de inte dra in det för all fisken.*”. (Joh. 21:1-6) Det här är en fantastisk berättelse, på många sätt. Jag tänker så här: Vissa nätter, eller i vissa sammanhang får en ingenting. Andra nätter, eller i andra sammanhang, så får en otroligt mycket. Och ibland är det någonstans däremellan. När är nätet tomt? Och när är nätet fullt? Och när är det egentligen good enough? Räta på ryggen, sträck på er – för väldigt många gånger i Värsås pastorat är det långt mycket mer än good enough.

Sedan kan det förstås också vara så att där fångsten tidigare alltid har varit god, är det plötsligt väldigt lite fisk i nätet. Verksamhet som tidigare fungerat väl gör inte det längre. Då kanske det är läge att tänka om. Gör vi som vi alltid har gjort bara för att vi alltid har gjort så? Kanske

är det, någon gång emellanåt, en god idé att göra något annat, att ge upp något för att ge plats åt något nytt – att kasta ut nätet på den högra sidan. Det där är ett utvecklingsarbete som hela tiden behöver fortsätta.

Kära alla, jag hoppas att jag rätat på en och annan rygg här, med allt det som jag nu har sagt. Sträck på er! Ni vet väl om att ni är värdefulla – allihop! Ni är viktiga här och nu! Jag vill avsluta med Paulus ord till församlingen i Filippi – jag säger samma sak till församlingarna i Värsås pastorat: *”Jag är övertygad om att han som har börjat ett gott verk hos er också skall fullborda det till Kristi Jesu dag.”* (Fil 1:6)

Jag ber för er. Be också för mig, för vi behöver be för varandra. Guds rika välsignelse önskar jag er, var och en, mitt i allt som ni har att göra.

Tack!

Åke Bonnier
Biskop